

Вербаліка злочину негації збройної агресії РФ проти України

Віталій Переяслов

Канд. філол. наук, ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3262-1210>, email: vitalypereyaslov@ukr.net

Оксана Русанова

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0342-9223>, e-mail: ksusharusanova73@gmail.com

Розвідку присвячено дослідженню способів вербалізації негації збройної агресії РФ проти України в контексті дослідження матеріалів, що надходять на лінгвістичну семантико-текстуальну експертизу мовлення у справах, пов'язаних із підозрою в колабораційній діяльності.

Ключові слова: лінгвістична експертиза; заперечення; збройна агресія.

Verbalization of the Crime of Negation of Russia's Armed Aggression Against Ukraine

Vitalii Pereiaslov, Oksana Rusanova

The study is dedicated to exploring the ways of verbalizing the negation of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine in the context of examining materials submitted for linguistic semantic-textual examination of speech in cases related to suspicion of collaborationist activities.

Keywords: Linguistic examination; denial; armed aggression.

Питання щодо наявності лінгвістичних ознак негації збройної агресії Російської Федерації проти України порушено в контексті диспозицій статей щодо колабораційної діяльності, а саме: ч. 1 ст. 111-1, ч. 1 ст. 436-2 Кримінального кодексу України [1].

У нашому дослідженні ми хотіли б зосередитись на конкретних лінгвістичних способах та формах заперечень (спростування інформації про здійснення збройної агресії проти України, установлення та утвердження тимчасової окупації частини території України), які трапляються в практиці експертної роботи.

Як логічна категорія заперечення є вираженням заперечних відношень між поняттями за допомогою спеціальних мовних засобів. У мові, як і в об'єктивній реальності, заперечення співвідноситься зі ствердженням і утворює з ним парну категорію. За допомогою заперечення можна відкинути або обмежити дійсність твердження, а стверджувальне висловлювання може насправді мати негативний зміст, і навпаки.

Заперечення — це особливий спосіб ствердження. Воно є твердженням про відсутність предмета, ознаки або події, виражене за допомогою мови.

Згідно зі словниковими дефініціями, заперечення — це дія за значенням заперечити; спростування чого-небудь, невизнання існування, значення, доцільності чого-небудь. Існування — 1) наявність кого-, чого-небудь у дійсності. Синонімічними до «існування» є лексеми «присутність», «факт». Факт — 1) Дійсна, невигадана подія, дійсне явище; те, що сталося, відбулося насправді [2].

У різний час у процесі актуалізації засад тієї чи тієї науково-дослідницької парадигми в межах кожної лінгвокультури на перший план висувалися по черзі граматичні, синтаксичні, морфологічні, семантичні, прагматичні, концептуальні та комунікативні властивості заперечення.

Вислів «заперечення збройної агресії» є двокомпонентною терміносполукою, у якій граматично головним компонентом є лексема «заперечення», а залежним — «збройної агресії». Аналізований термін є лексичною сполукою, елементи якої пов'язані між собою за змістом, тому розглядається як цілісне семантичне утворення. Отже, термін «заперечення збройної агресії» означає невизнання, спростування факту неспровокованого збройного нападу однієї держави на іншу з метою загарбання її території, ліквідації або обмеження її незалежності.

Практика експертної роботи засвідчує, що є три основні способи лінгвістичного заперечення збройної агресії:

- 1) висловлювання, зміст яких зводиться до виразу «в Україні війни немає». У мовленнєвих повідомленнях такого типу адресант заперечує сам факт воєнних дій на території України;
- 2) висловлювання, зміст яких зводиться до виразу «відбувається громадянська війна»: а) в межах України; б) в межах неіснуючих державних утворень;
- 3) висловлювання, зміст яких зводиться до виразу «на Україну напала не РФ»;
- 4) висловлювання, зміст яких зводиться до виразу «України не існує, а тому і воювати нема проти кого».

Семантику заперечення слід розглядати на морфологічному, лексичному та синтаксичному рівнях для найдоцільнішого й ґрунтовного дослідження об'єктів.

Заперечення закладене в прагненні людини розмежувати світ на «свій» і «чужий». Тож поряд із оцінкою заперечення є прагматичною категорією, у межах якої людина ділить явища дійсності на «хороші» та «погані», спираючись на власну картину світу і систему цінностей. Співвідносячи поняття оцінки та заперечення, багато дослідників доходять висновку про модальну природу останнього. Зв'язок категорії заперечення з модальністю, емоційно-експресивним

значенням речення вивчають у значній кількості робіт, присвячених запереченню. Усі вони погоджуються, що мета егоїї вального речення — не стільки інформація про якийсь факт, скільки його вплив на думку адресата мовлення, суб'єктивний зміст заперечного речення містить елемент вольового початку й найчастіше супроводжується експресією.

Отже, вивчення форм заперечення в мовленнєвому дискурсі передбачає врахування таких чинників у розумінні сутності заперечення, як співвіднесення з його категорією модальності, функціонально-прагматичною складовою в його структурі, що наділяє його емоційно-експресивними характеристиками, а також застосуванням міждисциплінарного і багатоаспектного підходу в його вивченні.

З огляду на це, подальші перспективи дослідження категорії егоїї слід здійснювати з експертами із психологічного дослідження, що й передбачає диспозиція статті 436-2 Кримінального кодексу України.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 Р. № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (дата звернення: 02.04.2024).
2. Академічний тлумачний словник (1970—1980). URL: <https://sum.in.ua> (дата звернення: 02.04.2024).